

Празникът „Кюстендилска пролет“ и социалистическата празничност: „Изобретяването“ на празника (Част I)

Светла Казаларска

Литература

Барышева, Елена 2020: „В веселом грохоте, в огнях и звонах“. *Советский праздник в социальном конструировании нового общества*. Москва: РГГУ [Barysheva, Elena 2020: „V veselom grohote, v ognyah i zvonah“. *Sovetskiy prazdnik v sotsialnom konstruirovanii novogo obshtestva*. Moskva: RGGU].

Георгиев, Галин, Милена Маринова 2017: „Комсомолската сватба“ в България – идеология и практика. – В: *Българската етнология в началото на XXI век: теория и практика. Сборник с материали от конференция в памет на проф. Стоян Генчев по случай 80-годишнината от рождението му, 24–25 март 2016, София*. Съст. Валентина Васева. София: Изд. на БАН „Проф. М. Дринов“, 289–303 [Georgiev, Galin, Milena Marinova 2017: „Komsomolskata svatba“ v Bulgaria – ideologiya i praktika. – In: *Bulgarskata etnologiya v nachaloto na XXI vek: teoriya i praktika. Sbornik s materialii ot konferentsiya v pamet na prof. Stoyan Genchev po sluchay 80-godishninata ot rozhdenieto mu, 24–25 mart 2016, Sofia*. Sast. Valentina Vaseva. Sofia: Izd. na BAN „Prof. M. Drinov“, 289–303].

Груев, Михаил 2012: Погребалната обредност и траурен канон при мюсюлманските общности: комунистическата идеология срещу традициите. – В: *Смъртта при социализма*. Съст. Даниела Колева. София: Център за академични изследвания [Gruev, Mihail 2012: Pogrebalnata obrednost i trauren kanon pri myusyulmanskite obshtnosti: komunisticheskata ideologiya sreshtu traditsiite. – In: *Smartta pri sotsializma*. Sast. Daniela Koleva. Sofia: Tsentar za akademichni izsledvaniya].

Еленков, Иван 2009а: Към въпроса за въвеждането на траурния ритуал и социалистическата празнично-обредна система у нас – 1969–1971 г. – *Християнство и култура*, 7, 88–99 [Elenkov, Ivan 2009a: Kam vaprosa za vavezhdaneto na traurniya ritual i sotsialisticheskata praznichno-obredna sistema u nas – 1969–1971 g. – *Hristiyanstvo i kultura*, 7, 88–99].

Еленков, Иван 2009б: Културната политика през времето на комунизма – партийно ръководство, идеология, институционални режими. – В: *История на Народна република България: Режимът и обществото*. Съст. Ивайло Знеполски. София: Сиела, ИИБМ, 533–567 [Elenkov, Ivan 2009b: Kulturnata politika prez vremeto na komuznima – partiyno rakovodstvo, ideologiya, institutsionalni rezhimi. – In: *Istoriya na Narodna republika Bulgaria: Rezhimat i obshtestvoto*. Sast. Ivaylo Znepolski. Sofia: Siela, ИИБМ, 533–567].

Иванов, Йордан 1906: *Северна Македония. Исторически издирвания*. София: Хр. Олчев [Ivanov, Yordan 1906: *Severna Makedonia. Istoricheski izdirvaniya*. Sofia: Hr. Olchev].

Иванова, Радост 1998: Именният ден. – В: *Култура на кризата – криза в културата*. София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“, 150–158 [Ivanova, Radost 1998: Imenniyat den. – In: *Kultura na krizata – kriza v kulturata*. Sofia: Akad. izd. „Prof. Marin Drinov“, 150–158].

Калинова, Евгения 2011: *Българската култура и политическият императив (1944–1989)*. София: Парадигма [Kalinova, Evgenia 2011: *Bulgarskata kultura i politicheskiyat imperativ (1944–1989)*. Sofia: Paradigma].

Колева, Даниела 2021: Празниците при социализма и техните употреби. – *Семинар_BG*, 20. Достъпно на: <https://seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy20.html>, последно посетен на 15.11.2021 г. [Koleva, Daniela 2021: Praznitsite pri sotsializma i tehните upotrebi. – *Seminar_BG*, 20].

Костадинова, Мирела 2006: *Карнавалите в Габрово*. Габрово: Габрово Принт [Kostadinova, Mirela 2006: *Karnavalite v Gabrovo*. Gabrovo: Gabrovo Print].

Котев, Йордан 2016: *Общинският празник Кюстендилска пролет: ден на пролетното равноденствие. Календарна традиция, градска митология, приказки, легенди, история*. Кюстендил: ЕТ „Юлия Илиева – 94“ [Kotev, Yordan 2016: *Obshtinskiyat praznik Kyustendilska prolet: den na proletното ravnodenstvie. Kalendarsna traditsiya, gradska mitologiya, prikazki, legendi, istoriya*. Kyustendil: ET „Yulia Ilieva – 94“].

Малышева, Светлана 2005: *Советская праздничная культура в провинции: пространство, символы, мифы (1917–1927)*. Казань: Рутена [Malysheva, Svetlana 2005: *Sovetskaya prazdnichnaya kultura v provintsii: prostranstvo, simvoly, mify (1917–1927)*. Kazan: Rutena].

Маринова, Мария 2018: *Социалистическите граждански обреди – между идеологията и традицията (по материали от семейната обредност)*. Дисертация за присъждане на образователна и научна степен „доктор“. София: СУ „Св. Климент Охридски“ [Marinova, Maria 2018: *Sotsialisticheskite grazhdanski obredi – mezhdur ideologiyata i traditsiyata (po materialy ot semeynata obrednost)*. Disertatsiya za prisazhdane na obrazovatelna i nauchna stepen „doktor“. Sofia: SU „Sv. Kliment Ohridski“].

Методиев, Момчил 2021: Комунистическата държава срещу християнските празници. – *Семинар_BG*, 20 [Metodiev, Momchil 2021: Komunistichestkata darzhava sreshtu hristiyanskite praznitsi. – *Seminar_BG*, 20]. Достъпно на: <https://seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy20.html>, последно посетен на 15.11.2021 г.

Ненов, Николай 2012: Карнавалът от 1967 г. в Русе – ново начало на социалистическата празничност. – *Известия на РИМ – Русе (Град – етнология – социализъм)*, т. XVI, 311–323 [Nenov, Nikolay 2012: Karnavalat ot 1967 g. v Ruse – novo nachalo na sotsialisticheskata praznichnost. – *Izvestiya na RIM – Ruse (Grad – etnologiya – sotsializam)*, t. XVI, 311–323].

Папучиев, Николай 2018: *Антропология на вещта и символните форми*. София: УИ „Св. Климент Охридски“ [Papuchiev, Nikolay 2018: *Antropologiya na veshitta i simvolnite formi*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“].

Папучиев, Николай 2021: *Фестивали. Мрежи. Идентичности. Маскарадните игри в Перник и регионалните им отражения*. София: УИ „Св. Климент Охридски“ [Papuchiev, Nikolay 2021: *Festivali. Mrezhi. Identichnosti. Maskaradnite igri v Pernik i regionalnite im otrazheniya*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“].

Пашова, Анастасия 2006: „Днес остана празно едно работно място“ (Нова идеология за смъртта и погребалната обредност на държавния социализъм в България от 50-те – 70-те години на ХХ век). – *Балканистичен форум*, № 1–2–3, 319–340 [Pashova, Anastasia 2006: „Dnes ostana prazno edno rabotno myasto“ (Nova ideologiya za smartta i pogrebalnata obrednost na darzhavniya sotsializam v Bulgaria ot 50-te – 70-te godini na XX vek). – *Balkanistichen forum*, No. 1–2–3, 319–340].

Петров, Петър 1997: Съборът в Радуил. За социалистическата трансформация на един религиозен празник. – *Български фолклор*, № 3–4, 104–129 [Petrov, Petar 1997: *Saborat v Raduil. Za sotsialisticheskata transformatsiya na edin religiozen praznik*. – *Bulgarski folklor*, No. 3–4, 104–129].

Петров, Петър 2000: Между християнство и социализъм – синкретични тенденции в ритуалната култура. – *Български фолклор*, № 3, 72–82 [Petrov, Petar 2000: *Mezhdur hristiyanstvo i sotsializam – sinkretichni tendentsii v ritualnata kultura*. – *Bulgarski folklor*, No. 3, 72–82].

Петров, Петър 2003: Социалистическите трудови празници – концепция и потребление. – В: *Социализмът – реалност и илюзии. Етнологични аспекти на всекидневната култура*. Съст. Рачко Попов, Радост Иванова, Ана Лулева. София: Етнографски институт с музей – БАН, 133–149 [Petrov, Petar 2003: *Sotsialisticheskite trudovi praznitsi – kontseptsiya i potreblenie*. – In: *Sotsializmat – realnost i ilyuzii. Etnologichni aspekti na vsekidnevната kultura*. Sast. Rachko Popov, Radost Ivanova, Ana Luleva. Sofia: Etnografski institut s muzey – BAN, 133–149].

Петрова, Иванка 2003: Етнологичен анализ на празничността в социалистическото предприятие. – В: *Социализмът – реалност и илюзии. Етнологични аспекти на всекидневната култура*. Съст. Рачко Попов, Радост Иванова, Ана Лулева. София: Етнографски институт с музей – БАН, 237–248 [Petrova, Ivanka 2003: *Etnologichen analiz na praznichnostta v sotsialisticheskoto predpriyatie*. – In: *Sotsializmat – realnost i ilyuzii. Etnologichni aspekti na vsekidnevната kultura*. Sast. Rachko Popov, Radost Ivanova, Ana Luleva. Sofia: Etnografski institut s muzey – BAN, 237–248].

Петрова, Иванка 2010: *Трудов свят и етнология*. София: ИЕФЕМ – БАН [Petrova, Ivanka 2010: *Trudov svyat i etnologiya*. Sofia: IEFEM – BAN].

Пимпирева, Жения 2004: Съборът като социалистически празник. – В: *Проблеми на съвременната етнология*. Съст. Надя Велчева. София: ЕИМ – БАН, 132–140 [Pimpireva, Zhenya 2004: *Saborat kato sotsialisticheski praznik*. –

In: *Problemi na savremennata etnologiya*. Sast. Nadya Velcheva. Sofia: EIM – BAN, 132–140].

Ройдева, Яна 2004: Градът, селото и модернизацията на празнично-обредната система на българите през втората половина на XX в. – В: *Етнографски проблеми на народната духовна култура*. Съст. Стоян Генчев. София: Етнографски институт с музей – БАН, 141–178 [Roydeva, Yana 2004: Gradat, seloto i modernizatsiyata na praznichno-obrednata sistema na bulgarite prez vtorata polovina na XX v. – In: *Etnografski problemi na narodnata duhovna kultura*. Sast. Stoyan Genchev. Sofia: Etnografski institut s muzey – BAN, 141–178].

Симеонова, Гатя 2000: *Традиционните празници в състояние на промяна*. София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“ [Simeonova, Gatyа 2000: *Traditsionnite praznitsi v sastoyanie na promyana*. Sofia: Akad. izd. „Prof. Marin Drinov“].

Спасова, Веска 2004: Празникът „Кюстендилска пролет“ – жива традиция, колкото позната, толкова и нова. – *Известия на Регионален исторически музей – Русе*, т. 8, 56–65 [Spasova, Veska 2004: Praznikat „Kyustendilska prolet“ – zhiva traditsiya, kolkoto poznata, tolkova i nova. – *Izvestiya na Regionalen istoricheski muzey – Ruse*, t. 8, 56–65].

Станков, Йордан, Георги Жерев 1965: Денят на пролетта в Кюстендил: Из опита на Отечествения фронт в гр. Кюстендил. – В: *Новият празничен календар на Разлог: Из опита на ОФ в гр. Разлог. Денят на пролетта в Кюстендил: Из опита на ОФ в гр. Кюстендил*. София: Издателство на Националния съвет на ОФ, 18–32 [Stankov, Yordan, Georgi Zherev 1965: Denyat na proletta v Kyustendil: Iz opita na Otechestveniya front v gr. Kyustendil. – In: *Noviyat praznichen kalendar na Razlog: Iz opita na OF v gr. Razlog. Denyat na proletta v Kyustendil: Iz opita na OF v gr. Kyustendil*. Sofia: Izdatelstvo na Natsionalniya savet na OF, 18–32].

Страхилов, Иво 2021: Между „тракийския субстрат“ и „ориенталските наслоявания“: кукерите и канонът на националното наследство. – *Семинар_BG*, 20 [Strahilov, Ivo 2021: Mezhdru „trakiyskiya substrat“ i „orientalskite nasloyavaniya“: kukerite i kanonat na natsionalното nasledstvo. – *Seminar_BG*, 20]. Достъпно на: <https://seminar-bg.eu/spisanie-seminar-bg/broy20.html>, последно посетен на 15.11.2021 г.

Тодорова, Искра 2012: Празници и празнуване в професионалните организации във времето на социализма. – *Известия на РИМ – Русе (Град – етнология – социализъм)*, т. XVI, 10–21 [Todorova, Iskra 2012: Praznitsi i praznuvane v profesionalnite organizatsii vav vremeto na sotsializma. – *Izvestiya na RIM – Ruse (Grad – etnologiya – sotsializam)*, t. XVI, 10–21].

Фърков, Юлий 1990: Приемственост и развитие на култовите традиции на Кюстендил. – *Известия на Исторически музей – Кюстендил*, т. II, 147–182 [Farkov, Yuliy 1990: Priemstvenost i razvitie na kultovite traditsii na Kyustendil. – *Izvestiya na Istoricheski muzey – Kyustendil*, t. II, 147–182].

Цанкова, Татяна 2006: Празничното веселие на габровеца на границата на две столетия (XX–XXI век). – В: *Делници и празници в живота на българите. Сборник, посветен на 30-годишнината на Етнографски музей – Варна*. Варна: „Зограф“, 225–230 [Tsankova, Tatyana 2006: Praznichното veselie na gabrovetsa na granitsata na dve stoletiya (XX–XXI vek). – In: *Delnitsi i praznitsi v zhivota na bulgarite. Sbornik, posveten na 30-godishninata na Etnografski muzey – Varna*. Varna: „Zograf“, 225–230].

Binns, Christopher 1979: The Changing Face of Power: Revolution and the Accommodation in the Development of the Soviet Ceremonial System: Part I. – *Man*, 14 (4), 585–606.

Binns, Christopher 1980: The Changing Face of Power: Revolution and the Accommodation in the Development of the Soviet Ceremonial System: Part II. – *Man*, 15 (1), 170–187.

Fitzpatrick, Sheila 2007: Revisionism in Soviet History. – *History and Theory*, 46 (4), 77–91.

Fitzpatrick, Sheila 2008: Revisionism in Retrospect: A Personal View. – *Slavic Review*, 67 (3), 682–704.

Lane, Christel 1981: *The Rites of Rulers: Ritual in Industrial Society – the Soviet Case*. Cambridge: Cambridge University Press.

Petrone, Karen 2000: *Life Has Become More Joyous, Comrades. Celebrations in the Time of Stalin*. Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press.

Rolf, Malte 2013: *Soviet Mass Festivals, 1917–1991*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press.

Von Geldern, James 1993: *Bolshevik Festivals, 1917–1920*. Berkeley, Los Angeles, Oxford: University of California Press.

Светла Казаларска
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
Българска академия на науките
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
1113 София, БЪЛГАРИЯ
svetla.kazalarska@gmail.com